

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Чернігівської області** щодо їх ділових очікувань*

IV квартал 2019 року

* Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Чернігівської області в IV кварталі 2019 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств **Чернігівської області** у IV кварталі 2019 року свідчать, що респонденти стримано оцінюють перспективи економічного зростання в Україні та розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Інфляційні та девальваційні очікування високі.

У наступні 12 місяців керівники підприємств очікують:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг:** баланс відповідей 8.3% (у попередньому кварталі – 42.9%) (графік 1), у цілому по Україні – 21.9%;
- **зростання цін на споживчі товари та послуги:** 46.2% респондентів очікують інфляцію до 7.5% (у попередньому кварталі – 42.9%), у цілому по Україні – 53.8%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називають витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют (графік 2);
- **девальвацію національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 76.9% респондентів (у попередньому кварталі – 78.6%), у цілому по Україні – 70.7%;
- **фінансово-економічний стан своїх підприємств на поточному рівні:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – 16.7%) (таблиця), у цілому по Україні – 18.6%;
- **зростання загальних обсягів реалізації** помірними темпами: баланс відповідей – 7.7% (у попередньому кварталі – 28.6%). Обсяги реалізації продукції на зовнішньому ринку зростатимуть вищими темпами: Баланс відповідей, як і в попередньому кварталі, – 28.6%. У цілому по Україні баланси відповідей – 23.5% та 20.6% відповідно;
- **уповільнення зростання інвестиційних видатків як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар:** баланси відповідей – 8.3% та 23.1% відповідно (у попередньому кварталі – 14.3% та 28.6% відповідно), у цілому по Україні – 4.3% та 14.7% відповідно;
- **скорочення кількості працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – «мінус» 15.4% (у попередньому кварталі – 7.1%) (графік 4), у цілому по Україні – «мінус» 1.6%;
- **уповільнення зростання цін на товари/послуги, що купують і продають підприємства:** баланси відповідей – 69.2% та 50.0% відповідно (у III кварталі 2019 року – 85.7% та 71.4% відповідно) (графік 6). За оцінками респондентів області, на подорожчання товарів/послуг власного виробництва більше впливатимуть ціни на енергоносії, сировину, матеріали та вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – по 69.2% (у III кварталі 2019 року – 64.3% та 71.4% відповідно) (графіки 4, 6).

Основним фактором, що обмежує спроможність підприємств області нарощувати виробництво, респонденти назвали недостатній попит (оцінки його впливу значно підвищилися) (графік 5).

Послабилися очікування щодо збільшення потреби підприємств області в позикових коштах найближчим часом (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити (53.8% опитаних підприємств), надають перевагу кредитам в іноземній валюті. Оцінки щодо жорсткості умов доступу до банківських кредитів підвищилися (графік 9). Високі ставки за кредитами – основний стримуючий фактор залучення кредитних ресурсів (графік 10).

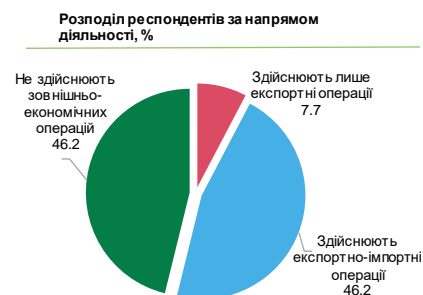
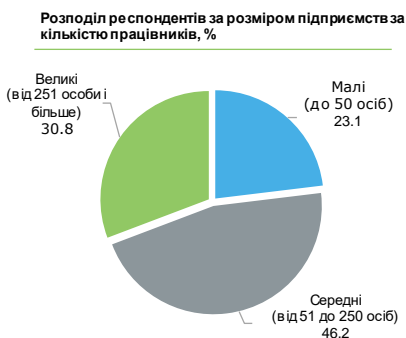
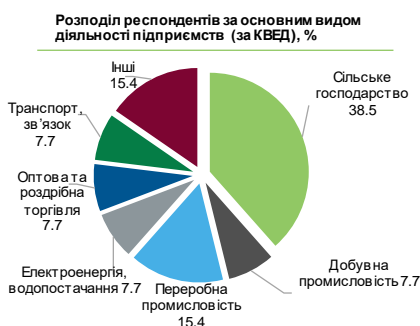
84.6% респондентів зазначили, що **не мають проблем із проведенням операцій із коштами, розміщеними на банківських рахунках** (у цілому по Україні – 96.4%).

Довідково:

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

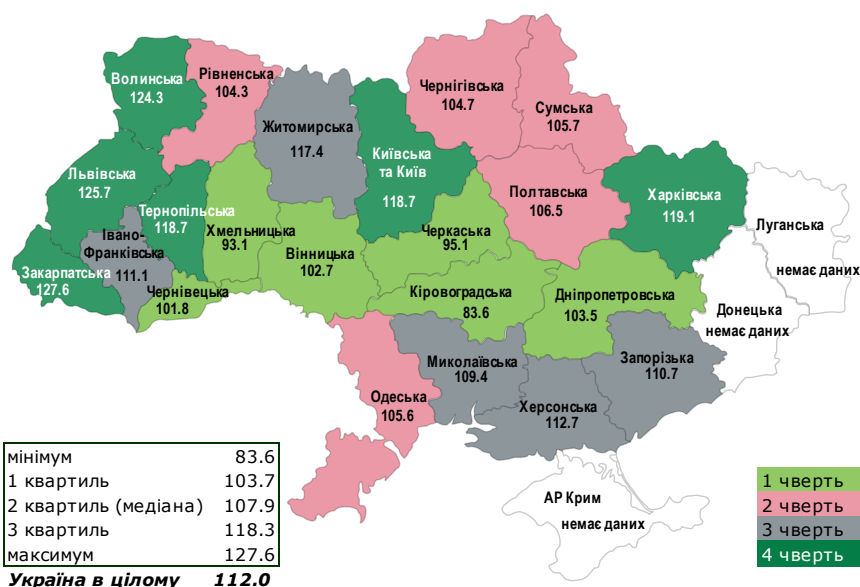
- **поточний фінансово-економічний стан погіршився і є поганим:** баланс відповідей – «мінус» 15.4% (у III кварталі 2019 року – 0.0%), у цілому по Україні оцінки позитивні – 6.1%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва вищий, ніж нормальний:** баланс відповідей – 11.1% (у III кварталі 2019 року – 10.0%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних потужностей:** баланс відповідей – 7.7% (у III кварталі 2019 року – 14.3%).

Паспорт вибірки^{1,2}

- період проведення – 09–25 листопада 2019 року;
- опитано всього – 13 підприємств;
- репрезентативна за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Чернігівської області щодо їх ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2018 р.	I кв. 2019 р.	II кв. 2019 р.	III кв. 2019 р.	IV кв. 2019 р.
фінансово-економічного стану	26.3	60.0	33.3	16.7	0.0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	5.3	7.1	28.6	28.6	7.7
інвестиційних витратків на проведення будівельних робіт	-11.8	25.0	0.0	14.3	8.3
інвестиційних витратків на машини, обладнання та інвентар	16.7	21.4	21.4	28.6	23.1
кількості працівників	-11.8	0.0	21.4	7.1	-15.4

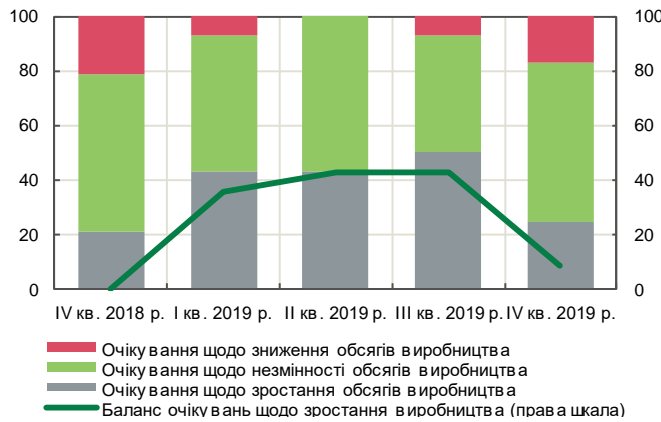
¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

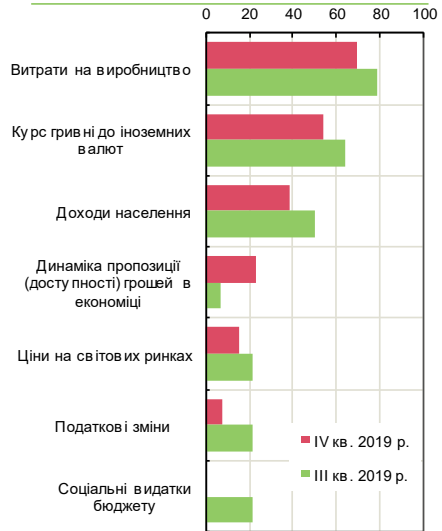
Графік 1

Динаміка очікувань щодо зміни обсягів виробництва товарів та послуг в Україні в наступні 12 місяців, відсоток відповідей

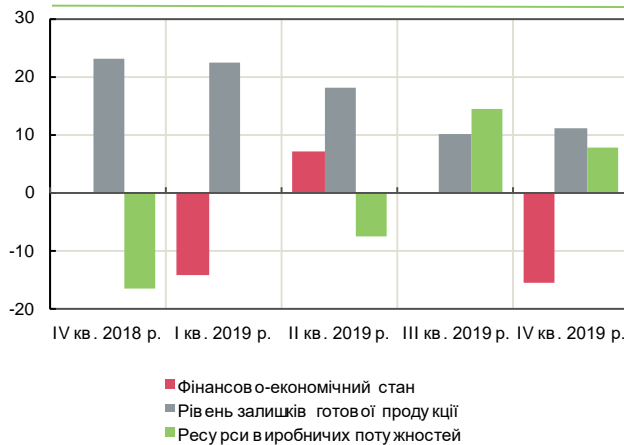
Графік 2

Оцінка респондентами факторів, які обумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги, відсоток відповідей

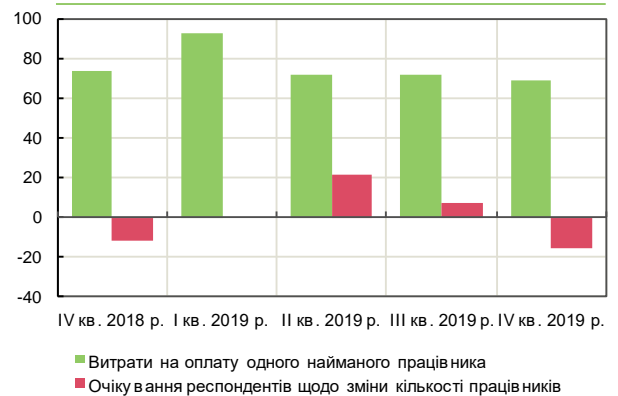
Графік 3

Економічна активність підприємств на момент опитування, баланс відповідей

Графік 4

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників та оплати одного найманого працівника у наступні 12 місяців, баланс відповідей

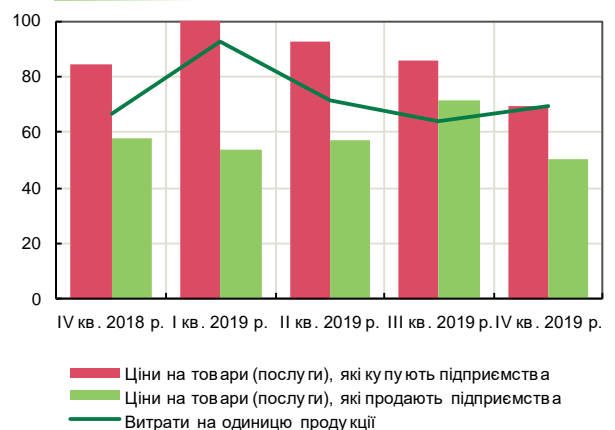
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей

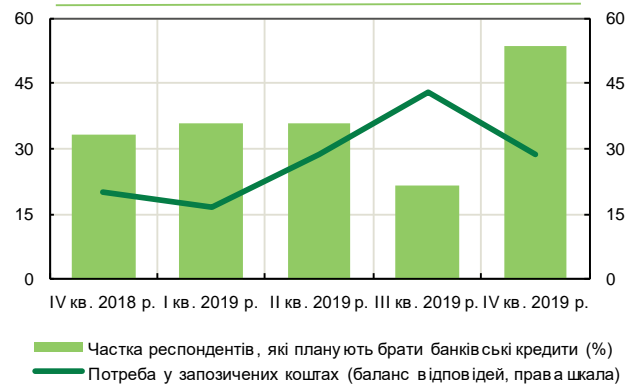
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

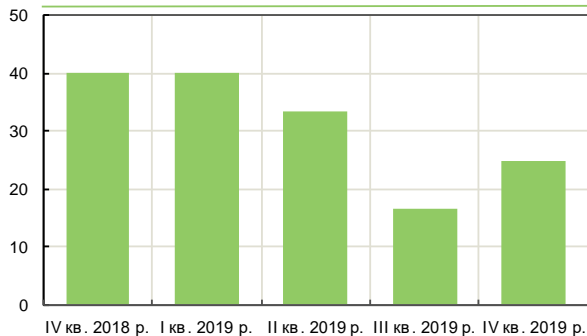
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

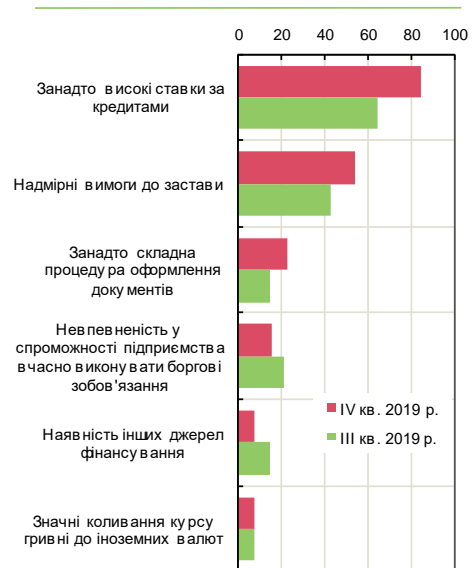
Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

Додаток

Основні показники соціально-економічного розвитку Чернігівської області в 2014 – 2019 рр.

відсотків до відповідного періоду попереднього року, якщо не зазначено інше

№ з/п	Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.													
							січень	січень-лютий	січень-березень	січень-квітень	січень-травень	січень-червень	січень-липень	січень-серпень	січень-вересень	січень-жовтень	січень-листопад			
1	Індекс фізичного обсягу валового регіонального продукту (у цінах попереднього року, у відсотках)	100.5	93.4	100.6	102.2	104.2 ²
2	Індекс промислової продукції	97.2	91.2	105.8	96.5	99.2	82.6	91.2	95.0	95.9	97.3	94.7	93.0	91.7	91.5	90.1	88.9
3	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	91.8	81.2	81.3	93.0	103.2	102.7	106.9	106.5	106.1	105.1	104.6	103.9	104.0	103.7	103.5	103.1
4	Переробна промисловість	99.2	95.2	112.5	97.3	97.5	71.0	84.8	91.8	93.1	95.3	91.9	89.8	88.2	88.0	86.2	84.7
5	Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	102.7	104.1	118.6	90.2	95.2	53.1	79.3	91.8	93.0	96.5	92.7	90.1	87.0	85.9	82.6	80.0
6	Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	88.0	84.7	117.8	101.8	106.5	92.6	82.7	83.4	85.3	82.9	79.1	78.3	79.3	79.9	82.4	82.6
7	Виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	102.0	58.8	88.3	110.9	111.3	75.9	77.6	76.9	78.9	84.2	83.2	82.3	82.5	85.8	86.6	87.9
8	Виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
9	Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	83.5	93.2	115.0	171.7	97.9	127.7	109.0	99.3	100.1	101.8	97.4	95.1	96.4	100.2	101.8	101.4
10	Виробництво гумових і пластмасових виробів, вищої неметалевої мінеральної продукції	90.2	102.1	98.7	105.6	89.3	95.8	102.2	108.1	110.6	111.5	107.8	106.8	104.9	103.9	101.7	100.2
11	Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	96.0	83.1	122.0	121.2	120.7	140.8	152.1	149.1	144.3	152.3	146.7	150.7	147.1	140.6	133.2	129.7
12	Машинобудування, крім ремонту та монтажу машин і устаткування	88.5	96.9	116.3	117.1	81.6	105.0	79.8	79.3	81.1	75.3	75.3	74.0	75.6	77.1	79.1	80.6
13	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	97.5	89.7	109.3	96.7	103.3	99.7	98.0	95.6	96.8	97.4	96.2	95.7	95.1	94.8	94.2	93.6
14	Індекс обсягу сільськогосподарського виробництва	107.5	98.1	104.5	105.3	111.1	100.9	101.8	100.4	100.3	100.0	99.7	125.9	96.5	99.5	102.1	102.0
15	Індекс будівельної продукції	134.8	64.7	100.3	130.0	103.1	178.1	214.5	215.8	209.7	185.5	179.5	172.5	168.9	161.6	159.3	157.8
16	Вантажооборот	99.7	79.1	156.1	121.1	111.6	90.6	89.2	91.1	93.0	98.3	101.8	105.6	107.6	110.0	110.9	109.1
17	Пасажирооборот	97.7	90.9	97.2	98.7	95.1	93.4	93.5	93.7	92.5	92.5	92.9	94.9	95.7	96.3	95.7	96.7
18	Індекс фізичного обсягу обороту роздрібною торгівлею (у порівняльних цінах, у відсотках)	98.8	82.7	101.5	104.4	103.3	101.3	101.6	102.0	101.4	100.5	100.9	101.7	100.8	101.0	100.9	101.3
19	Фінансові результати великих та середніх підприємств до оподаткування (млн грн) ³	-2055.6	3499.4	2215.2	6380.8	1044.1
20	Індекс капітальних інвестицій	78.5	112.0	132.5	134.8	117.7	79.3	83.0	91.4
21	Індекс споживчих цін (порівняно з груднем попереднього року)	126.7	145.6	112.8	113.9	109.6	100.9	101.6	102.4	103.2	103.8	103.4	102.9	102.6	103.3	104.1	104.5
22	Реальні наявні доходи	85.9	79.8	101.4	110.4	106.4 ²
23	Індекс реальної зарплатної плати	94.9	78.7	107.0	122.0	111.7	108.2	108.7	109.7	110.7	109.7	109.2	109.2	109.1	109.3	109.4	109.4
24	Навантаження на одне вільне робоче місце на кінець періоду (осБ)	12	25	10	10	10	9	7	5	6	6	6	6	4	5	4	7

¹ Інформація конфіденційна згідно із Законом України "Про державну статистику".

² Попередні дані.

³ Дані наведено без урахування результатів діяльності банків та сільськогосподарських підприємств, які займаються рослинництвом, тваринництвом та змішаним сільським господарством. Інформація по зазначених підприємствах враховується тільки в даних за рік.

Дані за рік включають фінансові результати великих, середніх, малих та мікропідприємств.

Джерело: Державна служба статистики України.

Умовні позначення:

Крапки (...) - відомостей немає.

Тире (-) - подій не було.